

נאמר של עיר

כל כתמי יהונתן גפן ★ המנהיגים שהפקירו

את המאמינים בהם ★ הלהבה של זיגמונד פרויד ★ האיש

שהיה בולם את "פרשת דרייפוס" ★ העשירית בצבע החרק

מקור

ילד אייר

יש לי סימפטיה ליהונתן גפן. בעיני הסופרים והמשוררים שהתכנסו בבית הסופר לוועידתם, בימי חול-המועד פסח, יהונתן גפן אינו נחשב למשורר וגם לא לסופר. הוא נחשב בעיניהם למצחיקן או לזמר. בעיני נחשב יהונתן גפן לסופר, משורר וסאטיריקן, כאשר ההבדל בינו ובין אותם שהתכנסו בבית הסופר הוא בכך, שיהונתן גפן מגיע לאנשים, בעוד שיצירת הסופרים והמשוררים של בית הסופר אינה מגיעה לאיש.

החודש פירסם יהונתן גפן שלושה ספרים, תחת הכותרת כל כתמי גפן. ובהם קיבץ את כתיבתו מזה שנים רבות — כתיבה של תיאטרון, שירה, פיומנאות ועיתונות.

הראשון בכל כתמי יהונתן גפן הוא על הקרשים. ובו קטעים מהופעות במחזות שבהם היה מעורב: זה הכל בינתיים (בינתיים זה הכל); שיחות סלון; קוראים לזה אושר; מדינה בלז. מופע תיאטרון אחד חסר בקובץ זה, המחזה ילדי אייר. שהוא המאפיין את כתיבתו וסיגנונו של גפן, כאחד מייצגי התרבות של הדור שגדל והתחנך במדינת ישראל.

יהונתן גפן — על הקרשים, קטעים מהופעות; 143 עמודים.

מחבר גפן הייתי שכפץ בחרמניה

יהונתן גפן מביא גלריה של מחשבות והירהורים בלתי מסורקים של ילד אייר בלשון עברית, לא ספרותית, אך אמורה: מידו יהודי אתה, תורדי את המיכנסים, תן לי את ההוכחה... הוא מציג 'החוויה קולקטיבית

משותפת של דור שלם. בן, כן הם סיממו אותי כבר בבית הספר בכיתה גימל אחד עם חליל והגליל האריה המשוגע בתל-חי... או: חיים נחמן ביאליק, הצרצר הלאומי, שאל פעם את אריק איינשטיין: תגיד אריק, מה זאת אהבה?...

במיכתבים למערכת מתייחס גפן לאחד המאפיינים של השיגעון הישראלי, ליצר ההתבטאות המטופש של הישראלי הממוצע במדורי מיכתבים למערכת, יצר שגפן מביא עד לאבסורד כשיר רבי-ברית: אני אדם בריא, ביתי הוא מבצרי, / יש לי גדר מהושמלת מהבית עד לכרש... שיר המתחבר ל... עורך יקר, אני קבוצת מתנחלים, השומרון כולו שלי..."

בשיחות סלון מטפל גפן בעגל הזהב של פולחן יום השישי הישראלי. והלאה, לקוראים לזה אושר ואל מדינה בלז (לידיעת יהדות צה"ל — מחר תנאים נפלאים להילחם...). הטכסטים ורועים רסיסי מדינה, כמו לפני שבועיים התחתן חבר טוב שלי. היינו ביחד בצבא. הוא היה קמביץ, ואני הייתי שכס"ץ בחמניה של הימית... ועד לשיר ישמעאל. שבו כואב גפן: זה קרה בעבר, / התנדף כבר מזמן נגמור, / ויגדלו שני הילדים, / הפועל ישמעאל בונה את הארץ, / וארון יצחק צוחק ומשקיע / בצמרים... ואל השיא, שהוא גור ידיעה בעיתון על: מסקד איים לכבול את יהונתן גפן באזיקים בגלל יזכורים פוליטיים בהופעה

יהונתן גפן — אתם זוכרים את השירים, מילים ותווים; 161 עמודים.

לפני חילופי במסגרת שירות מילואים. בספר השני, אתם זוכרים את השירים... מביא גפן מילות שירים שלו עם תווים (עורה עורה אוריה הלילה לא תבוא בתישבע... מכל הגוונים והסוגים, שירים שיש בהם יותר פילפל מכל שירי חיים חפר, בשל העברית האמיתית והאמינה (כשאת בוכה את לא יסה / את לא יסה...) ו.לא הבטחתי לך אף פעם גן של שושנים / רצינו להיות ביחד כמו זוג יונים... ושירי הכבש השישה-עשר שמיותר להכביר בהם מילים.

בשירים אחרים כבלדה לנאיבית וגלויית שנה טובה משוש המתאבדת. מצליח גפן לקלוט גם את רוכבי הלשון הרחוקים ביותר, עד ל-אתם זוכרים את השירים / ששרנו אז, את שמי הפז..."

הספר השלישי, שכותרתו ככותרת מדורר האישי של גפן כמעריב. הצד הרביעי של המטבע... מביא כמה מהמעולים שברשימות גפן, על נושאים שהם בכחינת מכה מתחת לחגורה (בכל משפט אומר ראשה-המשלה ילדינו, ובסוף כל יום-קרב יש פחות ילדינו ויותר ראשה-משלה. ואו: (משברע לשברע זה רק נהיה קשה יותר. כלומר מצבנו, באשכנזים, המיעוט המושמץ של ארץ ישראל. האם אני אשכנזי? אגא עארף? וכבר נימאס לי אסילו

יהונתן גפן — הצד הרביעי של המטבע, רשימות ומאמרים; 192 עמודים — כולם בהוצאת כינרת (כריכה קשה + ציורים ותדפיסים).

החוויה הישראלית היום בו בגד מנחם בגין באנשיו

מנהיגות ביתר של פולין, והנחת חכרי תנועה זו לכותר.

הפרופטורים, הדוקטורים, הדוקטורנטים ותל-מידיי-המחקר העוסקים בישראל של היום בחקר השואה, בוגרים בנושא עיסוקם, בצורה שאינה פחותה מבגירתם של מנחם בגין, יצחק שמיר, ישראל אלדר ואורי צבי גרינברג באנשיהם, בעת כיבוש פולין. הם מסתיירים את האמת מתחת לשטיחי הכזב, ובולמים פיהם כאשר מנחם בגין ניצב לו ברחבת יד ושם, מלהג על "הגבורה" ומשכיח את "השואה", כנאום שאינו נופל מנאומי-הכיכרות שלו.

אותם חוקרים מתעלמים מעובדה אחת נוספת, והיא — שאם למליט מנחם בגין ומרעיו מפולין היו מצטרפים מרדכי אנילביץ, איציק ויטנברג והמנהיגים האחרים של מרד-הגיאנות, הרי שצפף ההנהגה של תנועת-העבודה לא היה נשבר, ותנועה זו לא היתה נזקקת לשירותיהם המפוקפקים של הארונים שמעון פרס את יצחק רבין, שצמחו צמיחה בלתי טבעית לתפקדיהם.

בגין וחבריו שערקו מאנשיהם, הצליחו להפוך את השואה והגבורה לעוד אחד מגלגלי אותה מכונה שילטונית רמאנוגית, שהפכה סכנה לארץ הזאת.

הערה אחרונה: הנחת זר מטעמו של אש"ף על מצבת מרד גיטו וארשה מכובדת עלי יותר מאשר נאום של מנחם בגין ביד ושם ביום-השואה. יש בהנחת זרים זו משום צחוק היסטוריה אודות הקורבנות ההופכים לגזע עריצים, גזע שקורבנותיו סלחניים. וחוק מזה, השואה אינה המנופול של ממשלת ישראל. השואה היא סמל לעולם כולו, ואפילו לאש"ף.

ראשה-המשלה בגין לא ראה, לא שמע ולא אמר נטישת שדה-מערכה והפקרת פיקודים לחסדי-אויב

עצות, כדי להנהיג את אנשיהם עד לסוף המר. בארבע אוניברסיטות ישראליות קיימים כיום חוגים לחקר השואה, ואליהם מצטרף גם מוסד יד ושם. כל חוקרי השואה, שמיספרם מתקרב למאה, אינם מעזים להתייחס לתופעה זו של עריקת

השומר הצעיר. מנהיגיהם לא רק שנשארו בפולין, להנהיג את אנשיהם ולהניף את נס המרד בגיאנות, אלא שכמה מהם, כמרדכי אנילביץ, ואיציק ויטנברג שבו לפולין הכבושה כירי הנאצים, המתחומים הכבושים בירי בריית-המר

יום השואה חלף עבר לו. יד ושם הפך מקום קרוש. נכנסים לשם עם כיפות על הראש. ראשה-המשלה מנחם בגין, אילץ את ממשלתו להגיע ביום השואה ליד ושם. עיתונאי שנכח באירוע סיפר לי על אמירה צינית, של אחד מהשרים, שאמר ביציאה מיד ושם: הממשלה ההליתית על ביטול 'השואה' ועל השארת הגבורה. ואתו שר לא ידע עד כמה הוא צדק.

לא בכדי הפכה רשות הויכוח הממלכתית לשואה, יד ושם, את יום השואה יותר ויותר ליום גבורה, תוך הקטנת האמת השואתית. הנהלת יד ושם התאימה עצמה למנחם בגין, והשקפת העולם השולטת בישראל של סוף שנות השבעים וראשית השמונים, השקפת-עולם הבוחלת במורשת התרבותית של הפרולטריון היהודי של מיוחד-אירופה, תרבות שהתבססה על לשון היידיש.

אלא שכנוסף לכך, ישנו עוד רובד אחד בנישמתו של ראשה-המשלה מנחם בגין וחבריו הרוויזיוניסטים ילידי פולין, שזכו והצליחו להגשים את הרוויזיוניזם שלהם בישראל.

רובד זה קרוי בלשון צה"לית תיקנית נטישת שדה-מערכה והפקרת פקודים לחסדי האויב. במילים אחרות, מנחם בגין, שרה-חזן יצחק שמיר, נכניא הימין-הקיצוני ישראל אלדר ומשוררם של כל אלה, אורי צבי גרינברג, שהנהיגו את תנועת בית"ר והתנועה הרוויזיוניסטית בפולין, נמלטו מפני קלגסים הנאציים שכבשו את פולין, לכיוון בריית המועצות, והותירו את אלפי ועשרות-אלפי אנשיהם, בלא הנהגה, למוות. לעומתם, ניצבים אנשי תנועת-הנוער הנגרית,